

Műút

„Úton lenni boldogság...” (J. K.)

Szerzőink: A. Dobos Éva (1955, Oslo, Norvégia) műfordító · Ambjørnsen, Ingvar (1956, Hamburg, Németország) Cappelen- és Brage-díjas író · Askildsen, Kjell (1929, Oslo, Norvégia) író, a Svéd Akadémia Északi Nagydíjasa · Balogh Ádám (1981, Budapest) költő · Borka László (1932, Oslo, Norvégia) vegyész, műfordító · Csere Ágota (1960, Kaposvár) író, költő · Cserna-Szabó András (1974, Budapest) író, a Hévíz folyóirat szerkesztője · Grytten, Frode (1960, Bergen, Norvégia) Brage-díjas író, újságíró · Györfy Miklós (1942, Szentendre) egyetemi tanár · Haavardsholm, Espen (1945, Oslo, Norvégia) Gyldendal- és Aschehoug-díjas költő, író, esszéíró · Iunker, Finn (1969, Oslo, Norvégia) Ibsen-díjas drámaíró, író · Kisantal Tamás (1975, Pécs) irodalomtörténész, kritikus · Kun Árpád (1965, Gaupne, Norvégia) Déry Tibor- és József Attila-díjas író, költő · Lindstrøm, Merethe (1963, Oslo, Norvégia) író, az Északi Tanács Irodalmi Nagydíjasa · Lygre, Arne (1968, Oslo, Norvégia) Brage-díjas író, drámaíró · Mán-Várhegyi Réka (1979, Budapest) író, szerkesztő · Merényi Dániel (1977, Miskolc) képregényrajzoló, kerékpárvezető · Ménesi Gábor (1977, Hódmezővásárhely) újságíró · Pap Vera-Ágnes (1974, Budapest) skandinávista, műfordító · Purosz Leonidasz (1996, Szeged–Szentcsanak) költő · Rishøi, Ingvild H. (1978, Oslo, Norvégia) író, újságíró, szerkesztő · Röhrig Eszter (1954, Budapest) műfordító, irodalomtörténész, kritikus · Selyem Zsuzsa (1967, Kolozsvár) író · Solymosi Bálint (1959, Szelevény) költő, író · Sunde, Ole Robert (1952, Oslo, Norvégia) Gyldendal- és Aschehoug-díjas költő, író, esszéíró · Sæterbakken, Stig (1966–2012) költő, író, esszéíró · Szabó Gábor (1964, Szeged) egyetemi docens · Szilágyi Lenke (1959, Budapest) fotográfus · Szolláth Dávid (1975, Pécs) tudományos segédmunkatárs, szerkesztő · Tóth Beáta (1989, Mezőkövesd) kritikus, szerkesztő · Váró Kata Anna (Debrecen), kritikus

E számunkat **Szilágyi Lenke** 2008-ban és 2009-ben Norvégiában készült fotográfiai vagy azok részletei díszítik.



utolsó híres nemzetközi playboy, Istenem, úgy lépkedek, mint egy hős, szoknyavadász vagyok, *this charming man*.

— Leülhetek? — kérdezem.

A nő virslit kért. Te jó Isten, virslit, eléggé undorító. Hogy falhatja így valaki a virslit? De úgy látom, bólintott, és leülök.

Köszörülöm a torkom, dadogok, hebegek valamit, magam sem értem, mit.

Hibásan kezdtem neki, az biztos. Nem is tudom, mit mondok. Olyan, mintha kilyukadt volna egy cukorkás zacskó, és minden kipotyogott volna belőle, nincs semmi a helyén.

— Tulajdonképpen mit akar? — kérdezi a nő, a szája tele van virslivel.

— Azt, hogy jöjjön el velem — mondom.

Erre feláll és rám kiabál:

— Azt akarja, hogy menjek el magával?

Bólintok.

— Ne értsen félre — mondom. — Megfizetem!

A szemüveg miatt nem látom a kezét, csak mikor már késő, de érzem a pofont az arcomon. Nyílt tenyérrel, rohadtul fáj.

— Disznó — kiáltja a nő, feláll és felkapja a bevásárlószatyrait.

Mindenki engem néz. Nem nézek fel, de tudom, hogy mindenki engem bámul. A szemüvegtől nem sokat látok, de nem számít, mások látnak *engem*.

Teljes csend van a váróteremben. Ülök, fogom a poh

Amikor a túlsó végére értünk, leguggolt élém és megfogta az államot.
— És most hazamegyünk, öcsi! — mondta.
Sírni kezdtem.
— Nincs itt semmi keresnivalónk — mondta és felállt. — Ezek a fák puhányoknak valók!

Amundsen felemelt és beültetett az ócska kisteherautó vezetőfülkéjébe. Végighajtottunk a völgyön. Jobb kezével mindvégig a sebességváltó kart markolta. Hatalmas, vörös kéz a fekete fogantyún. Az a kéz, ami megtörlí apa fenekét, gondoltam. Mert apa karjai csak lógnak, már egy pofont sem tud kiosztani.
Tőlünk jobbra kanyargott a folyó, ami most nem folyó volt, hanem széles, fehér lapály a csupasz fenyők sora között. Itt-ott a szél félresöpörte a havat, az előbukkanó jég ragyogott a napfényben.

A völgy végében Amundsen felhajtott egy erdei útra. Egy idő után egy barakkokkal körbevett parkolóba értünk. Az egyik barakk falának ócska, rozsdás fűrész támaszkodott, a hó már félíg betemette. A kéménye füstölt. A szürke füstoszlop lustán tekeredett az ég felé, aztán széteszlott.
Mozdulatlanul álltam, miközben Amundsen a kisteherautó rakodóterének ponyvája alatt keresgélt valamit.
— Tessék! — mondta.
Egy fejsze volt. Sportfejsze, de akkor ezt még nem tudtam. Csak azt tudtam, hogy a súlya lehúzza a karomat.
Felmásztunk egy meredek emelkedőn. Gyorsan haladtunk, mert a hatalmas faszállító autók keményre döngölték a havat. Néhol kopár foltok voltak az erdőben. Fagyott föld és kövek. A talajt borító hosszúkás fakéreglemezek savanykásan illatoztak. Az Amundsent körbelengő dohányfüst pedig édeskés volt. Ő ment elől. Én utána.
Most nem próbáltam a lábnyomaiban lépkedni.

II.
Apa a kerek

Az eladó lány elindult az üzlet hátsó helyisége felé.
— Szeretnél egy hörcsögöt, Emilie? — kérdezte Anya.
— Igen! — feleltem mosolyogva, és ő is mosolygott, mosolyogva néztünk egymásra, és én kiválasztottam magamnak Miss Berget.

Miss Berg teste fehéren világított. Fekete szeme volt és nevetős szája. Negyven korona.

A ketrecek közül csak a legolcsóbbra futotta, drágák voltak mind, de ha már megvolt a hörcsög, kellett a ketrec. A következő héten megnyertem a rajzversenyt, a tanárnő körbeküldte a képet az osztályban, aztán felakasztotta a falra, *Hörcsögekellékek*, ez volt a rajz címe, amit a lap aljára írtam. Hallom Apát, az újsággal zörög, valami történik odabent, jaj, már megint. Biztos beszélni akar velem.

— Emilie — kiáltja. — Gyere csak ide.
Nem felelek.
— Huh — sóhajt Apa.
Hallom, amint leteszi az újságot, feláll és elindul, nyikorog a padló, Apa megáll.
A nyakamon érzem a tekintetét.
Apa az ajtóban áll.
— Gyere, játsszunk egy kör Fekete Pétert.
— Nem megyek — mondom.
— Talán Linének is volna kedve — mondja Apa.
Erre nem felelek.
Cicegér a farkát nyalogatja. Apa bejön. Rám néz, megfordítja a széket és szétvetett lábbal leül, engem bámul.
— Mi van? — kérdezem.
— Semmi — mondja Apa.
Sóhajtok és az ablakhoz lépek.
Az ablaküvegre tenyerelek, ott marad a kezem nyoma.

Meddig állhatok mozdulatlanul? Milyen lenne, ha kővé válnék? A kezem is így maradna. Az ablaküvegre tapadva. Vajon milyen szorosan tapadhatok valamire, teljesen soha, bármilyen erősen szorítom az ujjaimat az ablaküveghez, biztos marad néhány atomnyi rés, bármilyen kicsi részekre bontjuk, mindig lesz egy kisebb. És bármilyen óriási, mindig lesz egy nagyobb. De Cicegér, mit

Tizenhat. Igen, megmondtam neki, szóltam. Belezavarodtam, most számolhatok előlről, ne felejtsd el, mondtam, de csak azt mondtam, hogy ne felejtse el ennivalót adni neki, a vizet meg persze elfelejtettem. Elfelejtettem visszatartani a lélegzete-met, harminc, huszonkilenc, huszonnyolc, szakad az eső, szünet nélkül esik, esik, esik. Aztán elindultam haza, a taxiban végig-sírtam az utat, Anya akarta, hogy taxival menjek, mert nem bír-tam, sehogy sem bírtam abbahagyni a sírást, ezért nem marad-hattam tovább nála, kikísért az utcára, és a vállamra akasztotta a táskát, húzta a vállamat, rendesen megáztam, Anya a járda szélén állt és onnan integetett, papucs volt a lábán. Aztán megjött a taxi és lekapcsolta a lámpáit.

A sofőr nem szólt egy szót sem. Csak a visszapillantó tü-körből figyelt, és én a térdemre hajtottam a fejem, kordbárony nadrágomra csillagokat rajzoltak a könnycseppek, aztán elindul-tunk, előredőltem és a térdemhez koppant a fejem, egy jó ideig vitt a taxi, aztán lefékezett és a sofőr szólt, hogy mindjárt otthon vagyok.

Felegyenesedtem, és láttam, hogy nedves a nadrágom térde. Járdát, bokrot, fehér házakat láttam, beletelt egy kis időbe, míg felocsúdtam és megláttam a házunkat, körülvettek az ismerős házak, a járda.

A sofőr kiszállt és kinyitotta nekem az kocsi ajtaját. Kilép-tem a járdára, megláttam Apát, amint fut kifelé az ajtón, átfutott a kerten, és akkor leestem, nem bírtam talpon maradni, össze-szorított szemmel ültem az aszfalton, és a kerítéshez nyomtam a homlokomat, Miss Berg meghalt, suttogtam.

— Még úgy sem.
— Micsoda hülyeség, apu.
— Bizony.
— És akkor elváltatok, te meg anyu?
— Nem azonnal.
— De mielőtt elkezdtem az iskolát, ugye?
— Igen, úgy van.
— Egyszerűen nem bírtátok tovább?
— Hát igen. Úgy is mondhatjuk, hogy a baklövésem, ami-
nek következtében ellopták a csomagokat, az utolsó csepp volt
a pohárban.
— Milyen pohárban?
— Az anyuval közös poharunkban. De ez csak képletes.
— És mit jelent, apu?
— Azt jelenti, hogy már a dániai kirándulás előtt sem men-
tek jól a dolgaink. Azt akartuk, hogy javuljon a helyzet, ezért
utaztunk mi hárman Koppenhágába.
— És javulás helyett minden szétment.
— Igen.
— Úgy érted, hogy anyu képtelen volt megbocsátani ne-
ked, hogy hibáztál?
— Igen, tényleg képtelen volt rá. Még mindig nem bocsá-
totta meg, ha azóta is így emlegeti, ahogy neked.
A kislány tűnődve ránézett. Néhány harsány hétvégi mula-
tozó egyik kávéházból a másikba tartva nagy ricsajjal haladt el
az ablak alatt. Egy villamos zakatolt fölfelé a dombon, a meg-
állóban csöngetett és kinyitotta az ajtókat. Rövid szünet után a
kislány megkérdezte:
— Apu, megbántad, hogy feleségül vetted anyut?
— Semmit nem bántam meg, már csak azért sem, mert így
születtél te, csudálatos, aranyhajú hercegkisasszonyom.
— Anyu megbánta.
— Miket beszélsz, kicsim?
— Azt mondom, hogy anyu megbánta.
— Azt, hogy te megszülettél?
— Nem, hogy feleségül ment hozzád.
— Ezt mondta?
— Olyan furcsának találod? Elvégre elváltatok és újraháza-
sodtatok, te is, anyu is.
— Igen, ez igaz, de...
— Biztosan te is megbántad, ha egy kicsit belegondolsz,
belátod.
— Nem, nem bántam meg. Ami történt, megtörtént — és
ez tényleg így van.
— Apu, te látod rajtam, amikor magam alatt vagyok?
— Többnyire igen.
— Én mindig látom rajtad, azt hiszem.
— Mennyi furcsa dolog jut eszedbe. Miért érzed ma este
úgy, hogy az egész világ olyan vacak, kicsim?
— Nem

Hazatérés

a

háborúból

▸ *Kjell Askildsen*

Amikor Jonas Vidde visszatért a háborúból, olyannyira megváltozott, hogy akik összegyűltek a köszöntésére a kicsi állomásépület előtt, alig ismertek rá. Nincs okunk eltitkolni, hogy némiképp csalódást okozott, és a hurrá-kiáltások lelkesnek szánt hangerejét elsősorban az vetette vissza, hogy egyszerűen nem olyan volt, amilyennek egy háborús hőst elképzeltek. Jonas Vidde csapott vállá lógott, az arcvonásai gyöngédek voltak, már-már nőiesek.

Jonas Vidde a hurrázást csöndben, lesütött szemmel fogadta. Csak akkor nézett fel, amikor a lelkész belefogott üdvözlő beszédébe. De egyetlen bámészkodónak sem sikerült elkapni a pillantását.

Később, amikor megvitatták a történeteket, mindenki egyetértett azzal, hogy a lelkész igen jó beszédet tartott, és nem lett volna oktalanság Vidde részéről néhány szóval viszonzni a fogadtatást, vagy valamilyen módon tolmácsolni a háláját. De Vidde meg sem mukkant, sőt mi rosszabb, a megatottság semmi jelét nem mutatta, még akkor sem, amikor a lelkész kinyilvánította, hogy a falu büszke fiára, aki közöttük nőtt fel, és éveken át nap mint nap az életét kockára téve harcolt a szabadságért és igazságért.

A fogadóünnepség záróakkordjaként elénekelték a nemzeti himnuszt. Jonas Vidde nem énekelt, csak állt és a földet bámulta maga előtt; később szóba került, hogy még csak ki sem húzta magát.

De attól eltekintve, hogy a főszereplő nem felelt meg igazán az elvárásoknak, minden terv szerint ment. A készséges kezek fel

➤ Rőhrig Eszter

Egy megsemmisített képről — Várhelyi Tímea: Csendélet

Elhullott szarvascsont, halott flamingóvirág halszálparkettán

A frontálisan ábrázolt, és a kép mindenfelé elágazó asszociációit egységbe sűrítő főmotívumon, a halszálkás parkettán helyezkedik el egy hajdani erdei vad csontja, balra mellette egy elszáradt egzotikus virág maradványa. Közös vonásuk, hogy brutálisan jelenítik meg az elmúlást. Másképpen közelítve nem az elmúlást, inkább a lét tényét teszik nyilvánvalóvá. A ki tudja, hogyan és miért elejtett, vagy talán elenyészett állat, a legkevésbé domesztikálható és a vadászszenvédélyt leginkább felhorgasztó erdei vad, a szarvas elhullott, majd eltört combcsontjának két gömbölyű, hajdan a lábszárcsonthoz kapcsolódó elemét fehér szín emeli ki. Ez a két kerek, gömbszerű forma, a kört, a teljességet, az örök körforgást asszociálja, de a látvány utal a női és férfi nemi szervekre, a mindig újjászülető vagy reprodukálódni képes emberre is. A csontcsont és a virág elhelyezkedése, állapota és egymásmellettiége meglepő, szokatlan, és éppen ez teszi lehetővé azt, hogy a klisévé üresedett virágmotívum más, az eddigiektől eltérő értelmezést nyerjen, vagy új asszociációkat keltsen. A száraz virág valaha vörös levelű flamingó volt. A vörös levél csak fellevele, mert virága a farkok formájú torzsa. Nevét a hozzá hasonló színű és formájú madárról kapta 1862-ben, amikor először mutatták

be Európában, a londoni növénykiállításon. Addig csak a brazil őserdőkben burjánzott, ahol nincsenek flamingók, vázák, virágboltok, női kontyok, kalapok. E feltűnő külsejű növény felismerhetetlenné lényegült át az elmúlásban.

A halszálkás parkettát ma is magyar parkettának nevezik Franciaországban, és ez a márványkövet felváltó, főleg tölgyfából készült padlóborítás először a királyi és főúri kastélyokban jelent meg a fényűző kényelem egyik szimbólumaként. Civilizációs jelentőségét jelzi az a tény is, hogy Diderot és D’Alembert szócikket szentelt neki

└ Purosz Leonidasz

Mi vagyok

mi vagyok én mi
mi vagyok ember
ki hülye élni
isten lett ezért

mi vagyok erő
az üres csöndből
világteremtő
magányos vezér

mi vagyok csaló
eleve hazug
birtoktagadó
birtoklási vágy

mi vagyok Anna
nélküled semmi
mi megmaradna —
te vagy a világ

Anna

Szívfehély.



Csalok

Ősz van. Játsszunk megint,
egymást nézve, csöndben.
Te fiúkkal sétálsz,
én ronda lányokkal
dugok a parkban,
amíg a hűlő
idő engedi.

Végül is teljesen
szabályosan játszunk.
Neked nincs kockázat,
nekem meg legális —
senkid nem vagyok;
ez a kiskapu:
nem csalhatlak meg.

Így, ilyen korrektül
telik el minden ősz.
Egymást nézve, csöndben,
szabályosan játszunk.

Pedig én csalok.
Csalok, mert tudom:
nem figyelsz oda.

Szerethető csapat

1
Kínosan röhögünk a haverokkal:
ennyi volt megint.
Pedig tudni lehetett,
a papírforma ez volt.
Papírforma, papírforma.
Tényleg tudni lehetett.

A lényeg: szerethető csapat.
Voltak helyzetek,
volt itt minden,<

▸ Csere Ágota

Három miniatúra

elég a

léböjtkúrából,
a jójófogókurva
jóllakott már a koppal.
seggszájú ígérek
savasítják leheletét.
habzsolna most már,
de hiába, a gyomorszáj
csak öklendezni kész.

a hidon

várja, hogy
induljon a forgalom.
testében megfeszül
minden izom, ín,
koccan a gyűrű,
a magzatmázás
virradat lassan
felsír a hegyek felett.
reggelt okádik
választott városom.

zöldövezeti

félkomfortos padomat
blahára néző
belvárosira cserélném
ráfizetéssel.
el-haj-lék-ta-lan-zott
nemzedék
nincs ínyére a hideg
pedig barátaim,
micsoda tél közelít.

Hacsek és Lajó

Miskolcon



